

УДК 725.5

Ромашко К. Р.¹, Хараборська Ю. О.²¹ Ст. групи АБС-63б кафедри теорії архітектури

Київський національний університет будівництва та архітектури

orcid.org/0000-0003-0504-8794

² Канд. арх., доц. каф. теорії архітектури

Київський національний університет будівництва та архітектури

orcid.org /0000-0002-0308-1753

kharaborska.iaa@knuba.edu.ua

ВЛИВ АРХІТЕКТУРИ ЛІКУВАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ НА ПСИХІЧНИЙ ТА ФІЗИЧНИЙ СТАН ЛЮДИНИ

© Ромашко К. Р., Хараборська Ю. О., 2021

<https://doi.org/10.32347/2519-8661.2021.22-23.40-45>

Анотація: У даній статті проаналізовано фактор впливу архітектури будівель лікувальних закладів на стан здоров'я людини. Розглянуто основні проблеми з якими зіштовхується архітектор при проектуванні лікувальних закладів і можливості їх вирішення. Однією з найважливіших проблем є створення вільної та відкритої атмосфери. Адже для відновлення здоров'я важлива не тільки якість лікарських послуг, але і краса і зручність приміщень, в яких проходить лікування. Щоб досягти ефекту цілющості, архітектори повинні, в першу чергу, встановити конструктивний діалог з медичними працівниками та пацієнтами. Ідеї, моделі та ескізи архітектора повинні бути піддані критичній оцінці та обговоренню. В статті визначені основні архітектурні чинники що сприяють одужанню пацієнтів і створюють довірливу, психологічно здорову обстановку. Розглянуто термін «цілюща архітектура», та ставлення відомих архітекторів до нього. Поява нового терміну вказує на загальну необхідність створення середовища яке позитивно б впливало на здоров'я та психіку відвідувачів та пацієнтів лікувальних закладів. Визначено мету цілющої архітектури - сприяння одужанню пацієнтів. Фахівці погоджуються з думкою, що майбутнє за клініками, зовнішній і внутрішній вигляд яких швидше буде нагадувати житлові приміщення, ніж лікарню в нашому, традиційному уявленні. Змінюється функціонально-планувальна структура, оскільки з появою новітніх технологій змінилися і вимоги до деяких приміщень, їх розташування в об'ємі будівлі, розмірів, інсоляції тощо. Окрім того ведуться роботи по благоустрою територій медичних закладів оскільки природа також має реабілітуючий вплив на людей. Розглянуто світові приклади медичної архітектури, які мають позитивний вплив на здоров'я людини.

Ключові слова: медичні заклади, штучне та природне середовище, оздоровча архітектура, цілюща архітектура

Метою статті є виявлення основних особливостей організації сучасних лікувально-профілактичних закладів та їх впливу на стан здоров'я людини, а також озвучення основних принципів створення цілющої архітектури.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Люди мають тісний фізичний, психологічний та емоційний зв'язок зі своїм оточенням. У нашому штучно створеному середовищі ми постійно знаходимось під впливом цього середовища і навіть не усвідомлюємо того, який вплив воно має на нашу свідомість. Вінстон Черчилль, свого часу, коротко висловив свою думку що до впливу архітектури та оточення на людину: "Ми формуємо наші будівлі, а згодом вони формують нас".

Однією з найважливіших проблем, з якою зіштовхується архітектор, при проектуванні лікувальних закладів, є створення вільної та відкритої атмосфери. Для відновлення здоров'я важлива не тільки якість лікарських послуг, але і краса і зручність приміщень, в яких проходить лікування. Саме так вважає більшість архітекторів. Таке бачення архітектури передбачає, що фізичне середовище може впливати на те, як швидко пацієнти одужують. Архітектура медичних закладів що зцілює. Охоплює все фізичне оточення, яке має на меті підтримку пацієнтів та їх сімей під час стресу, який викликаний хворобами чи госпіталізацією.

Щоб досягти ефекту цілющої архітектури, архітектори повинні, в першу чергу, встановити конструктивний діалог з медичними працівниками та пацієнтами. Ідеї, моделі та ескізи архітектора повинні бути піддані критичній оцінці та обговоренню. Це допоможе мінімізувати ризики та помилки в проєкті медичного закладу. Архітекторам також слід дослухатись до своєї інтуїції. Інтуїція є особистою і суб'єктивною, але вона є важливим інструментом роботи архітектора.

Термін «цілюща архітектура» є досить відомим серед архітекторів. Наприклад американський архітектор, співзасновник некомерційної фірми MASS Design Group Майкл Мерфі пропагує цілющу силу архітектури. Зразками його робіт є споруди на Гаїті, в Руанді, Демократичній Республіці Конго та в інших країнах, а також музей рабства та меморіал миру і справедливості в США. Данський архітектор Б'ярке Інгельс створив маніфест "Yes Is More". На його думку, архітектори повинні звертати увагу на реальне життя, щоб зробити будівлі й міста більш цікавими. Один з найвідоміших проєктів Інгельса — данський павільйон на Шанхайській виставці 2010 року.

Поява нового терміну вказує на загальну необхідність, в нашому техногенному світі, створення середовища яке позитивно б впливало на здоров'я та психіку відвідувачів та пацієнтів лікувальних закладів. Метою такої архітектури є залучення пацієнтів до процесу самолікування та одужання. Як результат, все створено для виховання, терапії та для зменшення стресу пацієнта та його родини.

Для сприяння одужанню цілюща архітектура має на меті:

- Усунення екологічних стресових факторів, таких як шум, відсутність конфіденційності, затхлого повітря та інш.
- Підключення пацієнтів до природи, створення внутрішніх садів та водних елементів. Такий контакт із природою є терапевтичним та заспокійливим
- Створення гарного виду з вікна (благоустрій території). Дослідження показують, що рівень світла та можливість бачити зовнішній світ стимулюють одужання.
- Покращення почуття пацієнта, який перебуває під наглядом, передбачає створення варіантів на вибір, таких як: конфіденційність проти соціалізації, рівень освітлення, тип музики та спокійні місця проти активних зон очікувань.
- Надання можливості для соціальної підтримки пацієнтів, такої як забезпечення належного розміщення в палатах, конфіденційність для невеликих груп та можливість ночівлі родичів поряд з пацієнтом.
- Забезпечення методів позитивного відволікання, таких як інтерактивне мистецтво, каміни, акваріуми, підключення до Інтернету, музика або заспокійливі відео- або світлові установки, що підходять для медичних закладів.
- Створення атмосфери миру, надії, роздумів та духовного зв'язку.

Отже успіх перебування пацієнтів в стаціонарі залежить не тільки від висококваліфікованих медичних послуг, а й від оптимізації та поліпшення лікарняного середовища: створення оптимального та комфортного середовища в палатах, розширення зон громадського обслуговування, а також використання зарубіжного досвіду проектування та підпорядкування основних принципів формування архітектурного середовища сучасним вимогам і тенденціям. В даний час також простежується тенденція до розвитку нових медичних технологій, анестезіологічного та реанімаційного забезпечення, що потребує відповідного вирішення архітектурного середовища.

Фахівці погоджуються з думкою, що майбутнє за клініками, зовнішній вигляд яких швидше буде нагадувати житлові приміщення, ніж лікарню в нашому, традиційному, уявленні. У першу чергу це

направлене на зниження тривоги, стресу й психологічного дискомфорту в пацієнтів як від перебування в медичній установі, так і від самого процесу лікування. Велике значення приділяється питанням кращої адаптації пацієнтів до умов лікарні й розуміння ними призначеного лікування.

Услід за Європою та Америкою концепція «одомашнення» медичних установ поступово приживається й в Україні. Це відображається в поступовому збагаченні композиційних якостей будівлі в цілому та в якісній зміні інтер'єру, який стає більш комфортним та сприятливим для одужання. Разом з тим зміни торкнулися й функціонально-планувальної структури, оскільки з появою новітніх технологій змінилися і вимоги до деяких приміщень, їх розташування в об'ємі будівлі, розмірів, інсоляції тощо. Окрім того ведуться роботи по благоустрою території медичних закладів оскільки природа також має реабілітуючий вплив на людей. Вікно є як фізичним зв'язком із природою, має важливу роль, а прогулянки та перебування на свіжому повітрі наділяє людину позитивними емоціями. Зоровий зв'язок із природою є важливим атрибутом цілющого середовища. Можливість рухатися, відчувати простір і дихати сповненим свіжим повітрям дарує відчуття заспокоєності та розслабленості. До того ж прогулянки територією лікувального закладу є додатковим джерелом фізичних навантажень, які є дуже корисними для швидшого одужання. А якщо на території будуть сформовані зони тихого відпочинку з місцями для сидіння, там можна проводити час з членами родини, які навідують хворого, читати, в'язати чи розгадувати кросворд або навіть просто спостерігати за красою природи. Окрім території ділянки, можна створювати внутрішні двори, які будуть слугувати додатковою «зеленою зоною».

Центр Манчестер Меггі від Foster and Partners, Англія - це живий приклад того, як хороша архітектура може бути цілющою, радісною і навіть духовною (рис.1). Лікувальний центр надає практичну, емоційну та соціальну підтримку будь-якому виду онкохворих. Будівля - це не лише простір, в якому відбувається зцілення, але є справді невід'ємною частиною процесу зцілення.

Рис. 1. Центр Манчестер Меггі від Foster and Partners, Англія.

Філософія Центру Меггі в створення місць та просторів для відкритого спілкування вміло виконана. Передбачена можливість для вільного пересування та спілкування всіх людей (включаючи людей з обмеженими можливостями). Дизайн центру Манчестера має на меті створення домашньої атмосфери в садовій обстановці і, відповідно, спочатку проглядається в кінці вулиці, оточеної деревами, в декількох хвилинах ходьби від лікарні та її провідного відділення онкології (рис.2).

Рис. 2. Центр Манчестер Меггі від Foster and Partners, Англія.

Іншим вдалим прикладом цілющої архітектури є лікарня Лос-Аркос-дель-Мар Менор (рис.3). Відкрита, в східно-західну сторону, планувальна схема дозволяє додати низку модулів: стаціонар, логістика, центральні служби, амбулаторні консультації та послуги тощо. Хороший вплив природного освітлення є важливим фактором для такого типу будівель, і конструкція, таким чином, включає в себе систему великих внутрішніх двориків, повністю вбудованих в структурну сітку, для забезпечення різних споруд свіжим повітрям і сонячним світлом.

Цілюща архітектура починається з упору на покращення результатів лікування пацієнта. Успішність цілющої архітектури залежать від факторів, які мають не тільки логістичний та архітектурний характер, але й екологічний та культурний.

Рис. 3. Лікарня Лос-Аркос-дель-Мар Менор

Фізична структура повинна взаємодіяти з її найближчим оточенням, щоб служити громаді, для якої вона побудована. Будівельні системи (конструкційні, механічні, сантехнічні, електричні тощо) можуть обмежувати архітектора. Він також повинен боротися з просторовими (містобудівними) обмеженнями та необхідністю забезпечити об'єкт естетичним дизайном, щоб надати бажану функціональність структурі. Незважаючи на ці складності, лікувальний, профілактичний чи інший медичний заклад повинен відповідати його екологічному та культурному контексту, щоб бути справді успішним.

Для того, щоб оживити цілющу архітектуру в медичних закладах, важливо прийняти цілісний підхід до планування, який включає в себе введення та відгуки кінцевих споживачів на додаток до команд з проєктування, будівництва та експлуатації.

Висновок. Навколишнє середовище з сукупністю всіх складових його елементів впливає не тільки на життєдіяльність людини, а й на його психічний стан. Медицина досягла рівня, що дозволяє проникнути в неймовірну складність людського організму, зрозуміти, що багато психологічних чинників впливають на його імунну систему. Таким чином, оточуюче середовище, спілкування з пацієнтом, віра в лікування, бажання одужання, спокійна обстановка є складовою частиною терапії, яка доповнює можливі хірургічні втручання і будь-які інші медичні заходи. Медичні заклади

розроблені для того, щоб забезпечити якісну допомогу та ефективність. Але сила самої архітектури впливати на час одужання пацієнта, і загальна ефективність роботи закладу, як правило, не помічається. Новий термін "цілюща архітектура" вказує на те, що побудоване, штучне середовище здатне впливати на здоров'я та психологічне самопочуття пацієнтів. Такі функції, як світлі кімнати, доступ до природного денного світла, великі вікна, місцеве життя рослин та вигляд на вулиці, можуть покращити процес оздоровлення, надаючи пацієнтам психологічний та фізичний настрій.

Література:

1. <http://www.rocagallery.com/architecture-thats-built-to-heal>
2. <https://www.kellsallarchitects.com/news/2017/7/19/the-healing-power-of-architecture>
3. <https://www.bbc.com/future/article/20171110-the-hidden-healing-power-of-design>
4. <https://www.sageglass.com/en/article/healing-architecture-hospital-design-and-patient-outcomes>
5. https://repository.uel.ac.uk/download/5b8495c55ed685377974d10d07d3aa187dbd7b426c64fdb76af39fcf78a049c/22109043/140314_Complete_PhD_FINAL%255B1%255D.pdf
6. <https://www.the-village.com.ua/village/knowledge/idea/259369-mistetstvo-v-yakomu-mi-zhivemo-7-ted-dopovidey-pro-arhitekturu>

Ромашко К. Р.¹, Хараборская Ю. О.²

¹ студентка бго курса каф. теорії архітектури КНУСА

orcid.org/0000-0003-0504-8794

² кан. арх., доц. каф. теорії архітектури КНУСА

orcid.org/0000-0002-0308-1753

kharaborska.iaa@knuba.edu.ua

ВЛИЯНИЕ АРХИТЕКТУРЫ ЛЕЧЕБНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ НА ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ И ФИЗИЧЕСКОЕ СОСТОЯНИЕ ЧЕЛОВЕКА

Аннотация

В данной статье проанализированы факторы влияния архитектуры зданий лечебных учреждений на состояние здоровья человека. Рассмотрены основные проблемы, с которыми сталкивается архитектор при проектировании лечебных учреждений и возможности их решения. Одной из важнейших проблем, с которой сталкивается архитектор, при проектировании лечебных учреждений, является создание свободной и открытой атмосферы. Для восстановления здоровья важно не только качество врачебных услуг, но и красота и удобство помещений, в которых проходит лечение. Чтобы достичь эффекта целебной архитектуры, проектировщики должны, в первую очередь, установить конструктивный диалог с медицинскими работниками и пациентами. Идеи, модели и эскизы архитектора должны быть подвергнуты критической оценке и обсуждению. В статье определены основные архитектурные факторы способствующие выздоровлению пациентов и создающие доверительную, психологически здоровую обстановку. Рассмотрен термин «целебная архитектура», и отношения известных архитекторов к нему. Появление нового термина указывает на общую необходимость в нашем техногенном мире, в создании среды которая положительно бы повлияла на здоровье и психику посетителей и пациентов лечебных учреждений. Определена цель целебной архитектуры. Специалисты сходятся во мнении, что будущее за клиниками, внешний вид которых, скорее будет напоминать жилые помещения, чем больницу в нашем, традиционном представлении. Меняется функционально-планировочная структура, поскольку с появлением новейших технологий изменились и требования к некоторым помещениям, их расположения в объеме здания, размеров,

инсоляции и т. Кроме того ведутся работы по благоустройству территорий медицинских учреждений поскольку природа также имеет реабилитирующее влияние на людей. Рассмотрены мировые примеры архитектуры медучреждений, которые оказывают положительное влияние на здоровье человека.

Ключевые слова: медицинские учреждения, искусственная и природная среда, оздоровительная архитектура, целебная архитектура.

Romashko K.¹, Haraborskaya J.O.²

¹ *Student of the 6th year of the Department of Architecture Theory
Kyiv National University of Construction and Architecture
orcid.org/0000-0003-0504-8794*

² *PhD, associate Professor of the Department of Architecture Theory
Kyiv National University of Construction and Architecture
orcid.org /0000-0002-0308-1753
kharaborska.iua@knuba.edu.ua*

THE INFLUENCE OF THE ARCHITECTURE OF MEDICAL INSTITUTIONS ON THE PSYCHOLOGICAL AND PHYSICAL CONDITION OF A PERSON

Annotation

This article analyzes the factors of the influence of architecture of buildings of medical institutions on the state of human health. The main problems faced by the architect in the design of hospitals and the possibility of solving them are considered. One of the most important problems an architect faces when designing medical facilities is to create a free and open atmosphere. To restore health, not only the quality of medical services is of importance, but also the beauty and convenience of the rooms in which the treatment takes place. To achieve the effect of a healing architecture, designers must, first of all, establish a constructive dialogue with medical workers and patients. Ideas, models and sketches of the architect should be critically evaluated and discussed. The article identifies the main architectural factors contributing to the recovery of patients and creating a trustworthy, psychologically healthy environment. The term “healing architecture” and the relations of famous architects to it are considered. The emergence of a new term indicates the general need in our technogenic world to create an environment that would positively affect the health and psyche of visitors and patients of medical institutions. The purpose of healing architecture is defined. Experts agree that the future lies with clinics whose appearance will more likely resemble residential premises than a hospital in our traditional view. The functional planning structure is changing, because with the advent of the latest technologies, the requirements for certain rooms, their location in the building volume, dimensions, insolation, etc. have also changed. In addition, work is underway to improve the territories of medical institutions as nature also has a rehabilitative effect on people. The worldwide examples of the architecture of medical facilities that have a positive impact on human health are considered.

Keywords: medical institutions, artificial and natural environment, wellness architecture, healing architecture.